

DEN NORSKE KIRKE

Riska menighet

Amboltvn 2, 4311 Hommersåk

Høring – Forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Vi viser til høringsnotat av 27.03.2017 vedrørende nye regler for valg. I utgangspunktet er dette en svært krevende sak å behandle. Vi har derfor funnet det påkrevd å velge ut noen tema som er gitt fokus i denne høringsuttalelsen:

Valgregler knyttet til bispedømmevalget

Valgreglene knyttet til bispedømmevalget oppfattes å være det mest sentrale punkt i denne saken utfra målsettingen om at soknets organer i sterkere grad skal kunne bli representert i kirkemøte, direkte eller indirekte.

En generell betraktning fra Riska menighetsråd er det uheldige ved dagens valgordning som medfører at Kirkemøtet består av kandidatene som også er valgt inn som medlem i bispedømmerådene. Dette spørsmålet er imidlertid lovregulert, og er derfor ikke til vurdering i denne høringen. Dett tema vil bli tatt opp igjen i tilknytning til den fremtidige høring som kommer i forhold til ny kirkelov i 2018.

Hovedspørsmål 1:

Direktevalg eller kombinasjonsvalg av direkte og indirekte valgomgang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Dagens ordning innebærer at bispedømmerådet avgjør om valget skal foregå ved direktevalg eller ved kombinasjonsvalg (noen av repr. velges av medlemmene ved direktevalg, mens andre velges av menighetsrådene i et indirekte valg i etterkant). Ved forrige valg var det kombinasjonsvalg i fire bispedømmer.

Vurdering: Svært mange kirkelige fellesråd har tidligere pekt på det uheldige med den manglende sammenheng/tilknytning mellom lokalt kirkelig nivå og regionalt/sentralt nivå som ordningen med direktevalg innebærer. Denne manglende forbindelse og forpliktelse til det lokale nivå kan være en forklaring på svak lokalkirkelig forankring og fokus i bispedømmeråd og Kirkemøtet. Denne utfordringen ved dagens ordning med direktevalg har bl.a. blitt løftet fram av initiativtagerne til Nettverk for kirkelige fellesråd med fokus på å arbeide for mer gjennomgående representasjon i bispedømmeråd og Kirkemøte fra soknets organer.

Det kan argumenteres for at direktevalg etter dagens ordning kan bidra til å svekke tilknytningen til de lokalkirkelige organene. Det er samtidig avgjørende at kirkemedlemmenes mulighet til å velge Kirkemøtet ved direktevalg var en hovedpremiss for demokratireformen. Vår vurdering er at direktevalg nå vil være et sentralt element for å opprettholde tilfredsstillende valgdeltagelse, og det vil være nødvendig for å opprettholde legitimiteten for det kirkelige demokrati. Vi mener derfor at det nå vil være riktig å videreføre en ordning med direktevalg til regionale/sentrale rådsorganer. Det bør samtidig vurderes andre tiltak for å styrke tilknytningen mellom de kirkelige nivåene.

Høringsnotatet peker på tre alternative hovedmodeller:

1) Videreføring av dagens ordning der bispedømmerådet avgjør om valget skal foregå ved direktevalg eller ved kombinasjonsvalg.

Vurdering: Denne modellen gir en såpass ulik og forvirrende valgpraksis, og har så mange ulemper at den ikke anbefales.

2) Direkte valg på alle leke medlemmer.

Vurdering: Denne ordningen vil sikre en lik valgordning for hele landet i tråd med hovedintensjonen i demokratireformen, og er den anbefalte modell.

3) Kombinasjonsvalg i alle bispedømmer.

Vurdering: Svakheterne ved denne ordningen er såpass store at det ikke vil anbefale denne modellen.

Hovedspørsmål 2:

Flertalls- og forholdstallsvalg

I kirkelovens forarbeider er det presisert at Kirkemøtet er pålagt å ha en ordning hvor det er anledning til å stille flere lister. Kirkerådets høringsnotat peker på to svakheter ved gjennomføringen av kirkevalget i 2015; For det første at listene har ulike utgangspunkt (nominasjonskomiteen og listene til Åpen folkekirke), og for det andre at listene skal fremmes til ulike tidspunkt. Høringsnotatet peker på flere alternativer:

1) Videreføring av dagens ordning

Denne ordningen er kjent, og gir ulike grupperinger anledning til å stille en egen liste dersom de ikke oppfatter seg representert av nominasjonskomiteens liste. Utfordringen med såkalte «asymmetriske» lister og forskjellige frister for listene løses imidlertid ikke.

2) Ordning med nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister

Denne ordningen innebærer at en nominasjonskomité fremmer en liste innen samme frist som andre nomineringsgrupper. Dersom det videreføres regler om at nominasjonskomiteens liste bør ivareta et mangfold av synspunkter, videreføres imidlertid problematikken med asymmetriske lister. De samtidige fristene innebærer også at ulike grupper som ikke oppfatter seg representert av de listene som fremmes innen fristen, ikke vil ha noen muligheter i etterkant til å fremme andre kandidater.

3) Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister – intensjonsfrist og listefrist

Ordningen har flere scenarier, og ulike alternative løsninger på de ulike scenariene;

a. Ingen liste fra en nominasjonskomite hvis det er to eller flere andre lister.

b. Dersom det ikke er noen nomineringsgrupper med lister skal en nominasjonskomite fremme en liste. Valget gjennomføres da som flertallsvalg.

c. Dersom det foreligger kun en liste ved endelig frist sørger en nominasjonskomité for en bredt sammensatt kandidatliste. Forholdstallsvalg.

Ordning vil være en åpen invitasjon til ulike grupper om å stille lister, og vil kunne gi velgerne klarere alternativer å velge mellom hvis det fremmes mer enn én liste. Ordningen er noe komplisert. Og ordningen ikke løse utfordringen med asymmetriske lister hvis det er kun en annen liste.

4) Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister, uten en nominasjonskomité – intensjonsfrist og listefrist

Dersom det i et bispedømme kun foreligger ett godkjent listeforslag fra én nomineringsgruppe etter listefristen, blir det den eneste listen ved valget. Dersom det ikke foreligger noen godkjente listeforslag etter fristen, oppnevnes en nominasjonskomité som utarbeider en bred kandidatliste.

Til alternativene 1–3 foreslår Kirkerådet samtidig at det åpnes for supplerende nominasjon for nominasjonskomiteens liste, se avsnitt 4.2.3.

Vurdering: Vi har en grunnleggende positiv vurdering av at det kirkelige demokrati i retning av forholdstallsvalg med flere lister med ulik kirkepolitisk profil. Valgordningen bør bidra til at en slik ordning blir mest mulig enkel, ryddig og får bred legitimitet. Ut ifra dette anbefales det å velge enten modell 3 eller 4.

I tillegg vi vi fremheve at det ut fra demokratiske hensyn vil være sterkt ønskelig å fjernemuligheten i dagens ordning med nominasjonskomiteer etablert av det enkelte bispedømmeråd. Dette er et system som gir reelt gir et lite antall personer i et lukket forum mulighet til å fremme en valgliste som langt på vei bestemmer sammensetningen av bispedømmerådet og dernest kirkemøte. En eventuell nominasjonskomite må settes sammen eter en prosess der alle soknets organer i det enkelte bispedømme blir tydelig involvert.

Andre spørsmål

Andre tema som berører de mer tekniske sidene ved valgreglene er ikke gitt en omfattende vurdering. Riska MR har valgt å kommentere noen utvalgte tema:

2.3. Tilskudd

Vurdering: For å bidra til å styrke grunnlaget for forholdstallsvalg med flere lister anbefales det at det etableres en tilskuddsordning til nomineringsgrupper med en maksimumsgrense på 75.000,- .

2.4.1. Personlige stemmer og strykninger

Vurdering: Riska MR er av den oppfatning at demokratiet fungerer best og valget er mest mulig reelt om det gis muligheter til strykning på listene. Dette bør derfor være en reell mulighet. Riska MR er enig i at det kan tillates inntil tre tilleggsstemmer.

2.4.2. Sperregrense

Vurdering 1: Vi ønsker ingen sperregrense

Vurdering 2: Vi støtter forslaget om en sperregrense på 8 %

2.4.3. Stemmetillegg

Vurdering: Vi ønsker at det innføres en ordning med stemmetillegg ved valg av menighetsråd, men ikke ved valg av bispedømmeråd.

2.5.2. Stemmegivning i hele kommunen

Vurdering: Det bør ikke etableres en ordning som gjør det mulig å avgi stemme i hele kommunen, ikke bare i eget sogn. Dette vil medføre en betydelig økt byrde for menighetene knyttet til gjennomføring av valgene. Dersom en slik ordning skal tillates, så må de praktiske konsekvensene vurderes og menighetene må tilfører ekstra ressurser for å håndtere denne løsningen.

3.2.2.Mantall

Vurdering: Riska MR støtter ikke ny skjæringsdato for medlemsregisteret på 1. september. Vi ønsker å beholde de samme reglene som det offentlige valget opererer med, nemlig 30. juni i valgåret

4.2.4. Stemmesedler

Vurdering: Vår erfaring med å trykke opp stemmesedlene selv var god og gav oss fleksibilitet til å trykke opp nye ved behov. Vår anbefaling er derfor utfra praktiske og miljømessige synspunkt, at hvert fellesråd trykker opp sine egne stemmesedler.

4.4. Forhåndsstemmer

Vurdering: Riska MR ønsker at det blir presisert at det må være anledning til å avgi forhåndsstemme på minst ett kirkekontor i hver kommune. Antall kontor som åpner for dette må avklares utfra folketall og avstander i kommunen.

7.2. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vurdering: Valget er stort og krevende prosjekt og beslaglegger mye ressurser. En bør derfor i større grad begrense den økonomiske ressursbruk både sentralt og på bispedømmenivå, slik at de enkelte valgsteder/menighetsråd får de nødvendige økonomiske rammer som tillater å gjennomføre valget på en god måte.

Dette synspunktet er et resultat av at ressursbruken ved forrige valg viser at kun 29 millioner av en ramme på 81.5 mill ble brukt på de lokale valgene.

Andre spørsmål

Med tanke på endringer i valgeregler/valgordning etter 2019, har Riska MR ført opp følgende punkter/problemstillinger:

- Mer grunnleggende vurdering av sammensetning av bispedømmeråd og Kirkemøte, herunder;
 - At Kirkemøtet er sammensatt av medlemmene i bispedømmerådene
 - Ansattes plass i rådene
- En vurdering av alternative valgordninger for kirkelig fellesråd
- En vurdering av prestenes plass i menighetsrådet (en ordning som bl.a. vanskeliggjør at sokneprester kan være daglig leder for menighetsrådets virksomhet)
- Riska MR vil også påpeke viktigheten av god opplæring for menighetsråd og andre som skal være medansvarlige for den lokale gjennomføringen av kirkevalget.
- Det er uheldig at Kirkemøtet er sammensatt av bispedømmerådene. Svakheter ved måten møtet er sammensatt på er særlig tydelig når en drøfter og beslutter endringer i den kirkelige oppgave- og myndighetsfordelingen, særlig i avveining mellom bispedømmerådet og lokalkirkelige organer der bispedømmerådene på mange måter er «part» i saken. Også i den nye rolle Kirkemøtet vil få på det økonomiske området, der midler skal fordeles mellom bispedømmenivå og lokale tilskudd, vil problemstillingen bli sterkt utfordrende. Det anbefales at det av hensyn til Kirkemøtets framtidige legitimitet blir gjort endringer i forhold til hvordan møtet skal sammensettes.

Med vennlig hilsen

Riska menighetsråd

Arni Slagstad
Leder

Riska menighetsråd

Wenche Skjørestad
Daglig leder
Riska menighet